



BOLALARNI TARBIYALASHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIKA

Madumarova Muhayyo Djurayevna

Farg'ona davlat texnika universiteti

O'zbek tili va tillarni o'rgatish kafedrası, assistent

muhayyo.ferpi@gmail.com

+998 91 109 17 77

Annotatsiya: Zamonaviy pedagogika bolalarni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. U nafaqat bilim berish, balki shaxsning to'g'ri qadriyatlar, mas'uliyat va mustaqillikni rivojlantirishiga qaratilgan. Zamonaviy ta'limda o'qituvchi va otalar hamkorligi, demokratik muhit va yangi yondashuvlar asosiy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Zamonaviy pedagogic, tarbiya, bolalarni tarbiyalash, shaxsni rivojlantirish, axloqiy qadriyatlar, ta'lim tizimi, demokratik muhit.

Аннотация: Современная педагогика играет важную роль в воспитании детей. Она направлена не только на передачу знаний, но и на развитие у личности правильных ценностей, ответственности и самостоятельности. В современном образовании особое значение придаётся сотрудничеству между учителем и родителями, демократичной атмосфере и новым подходам.

Ключевые слова: Современная педагогика, воспитание, воспитание детей, развитие личности, нравственные ценности, система образования, демократичная среда.

Annotation: Modern pedagogy plays an important role in the upbringing of children. It is aimed not only at delivering knowledge but also at developing proper values, responsibility, and independence in the individual. In modern education, special importance is given to cooperation between teachers and parents, a democratic atmosphere, and new approaches.

Keywords: Modern pedagogy, upbringing, child development, personality development, moral values, educational system, democratic environment.

Tarbiya – murakkab va ko'p bosqichli jarayon bo'lib, inson faoliyatining har bir sohasida mavjud va doimo ma'lum muammolar bilan yuzma-yuz kelgan.

Birinchidan, zamonlar, jamiyat, madaniy qadriyatlar o'zgarib borgan. Ikkinchidan, tarbiya hech qachon oson ish bo'lmagan. Tarbiyaviy jarayon maktabda ham mavjud, chunki ta'lim zamonaviy bolalarning hayotida katta o'rin egallaydi. Ma'lumki, shaxs jamiyatda rivojlanadi, atrof-muhit esa qadriyatlar, tamoyillar, axloqiy sifatlar va xarakterning shakllanishiga yordam beradi. Zamonaviy pedagogika bolalarni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi, chunki o'qituvchi nafaqat o'quvchilarga materialni yetkazishi va imtihonlarga tayyorlashi, balki o'zini o'zi amalga oshirish uchun optimal sharoit yaratishi va to'g'ri axloqiy qadriyatlarni shakllantirishi kerak. Ushbu maqolada zamonaviy pedagogikaning bolalarni tarbiyalashdagi roli, mavjud muammolar va yondashuvlar ko'rib chiqiladi.

O'tgan asrning 90-yillarigacha maktab bolalarni tarbiyalash majburiyatini o'z zimmasiga olgan, chunki davlatning asosiy maqsadi muayyan qadriyatlarni shakllantirish edi. 20-asr oxirida pedagoglarning o'quvchilarni tarbiyalash bilan

shug‘ullanishi shart emasligi, faqat dastur bo‘yicha ta‘lim berishlari, tarbiya esa faqat ota-onalarga yuklatilishi qaror qilindi. Qiyinchiliklar boshlanishi, jamiyatda axloqiy tamoyillarning to‘qnashuvi, yoshlar orasida bag‘rikenglik va boshqa qadriyatlarning yo‘qligi sababli davlat maktab tarbiyasining ahamiyatini qayta ko‘rib chiqdi. Ko‘pgina zamonaviy pedagoglar maktab tarbiyasining ahamiyatini yaxshi tushunadilar va jamiyatning qanchalik og‘ir holatda ekanligini biladilar. Bag‘rikenglikning yo‘qligi, axloqiy qadriyatlarning pasayishi va boshqa ko‘plab muammolarni faqat uyda emas, balki ta‘lim muassasasida ham hal qilish zarur. Bu tushuncha muammoni hal qilishga katta qadam hisoblanadi.

Maktab bolalarning jamiyatdagi o‘rnini ta‘minlaydi, odam aynan jamiyatda rivojlanadi, shaxsiyat va xarakter shakllanadi, axloqiy tamoyillar va qadriyatlar paydo bo‘ladi. Shuning uchun o‘qituvchining vazifasi bolalarni to‘g‘ri yo‘naltirish, zo‘rlilik va ta‘qibga yo‘l qo‘ymaslik, o‘quvchilarning muammolariga befarq bo‘lmaslikdir. Bundan tashqari, o‘qituvchi o‘zining o‘quvchilar bilan aloqasiga e‘tibor berishi kerak: u nima deydi, qanday namuna ko‘rsatadi. Agar o‘qituvchi o‘quvchini baland ovozda gapirish va haqorat qilishga ruxsat beradigan bo‘lsa, sinfdoshlar buni normal deb qabul qilishadi. Zamonaviy pedagogika bolalarni har tomonlama rivojlantirish uchun ko‘plab imkoniyatlarga ega. Masalan, qo‘shimcha mashg‘ulotlar, qiziqish doirasidagi to‘garaklar, ma‘rifiy ustaxonalar, psixologik treninglar tashkil etish mumkin. Asosiysi – o‘qituvchining o‘quvchilarga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishga bo‘lgan istagi va ularning shaxsiyatini shakllantirishga qo‘yiladigan kuchi.

Zamonaviy avlod o‘z huquq va erkinliklarini juda qadrlaydi, shuning uchun ta‘lim jarayonini demokratik tamoyillar asosida tashkil etish muhimdir. O‘qituvchi o‘quvchilar bilan hamkorlikda ishlashi, o‘quv jarayonida o‘zaro tushunish va qo‘llab-quvvatlash muhiti bo‘lishi kerak. O‘qituvchi – bu faqat qoidalar va nazariyalarni o‘rgatuvchi emas, balki bolaning hayotida muhim shaxs, uning shaxsiyatini shakllantirishda ishtirok etuvchi odamdir.

Maktab va ota-onalar o‘rtasida tarbiya jarayonida erkin muloqot tashkil etilsa, yanada katta natijalarga erishish mumkin. Agar o‘qituvchilar va oila birgalikda tarbiya bilan shug‘ullansa, yaxshi natijalarga erishish osonlashadi.

Zamonaviy maktabda bolalarni tarbiyalash bo‘yicha asosiy vazifalar sinf rahbarining zimmasida bo‘lib, u shu bilan birga o‘qituvchilik faoliyatini olib boradi, hujjatlar bilan ishlaydi va boshqalar. Natijada, sinf rahbari bo‘lgan zamonaviy o‘qituvchiga juda ko‘p majburiyat yuklanadi, shuning uchun tarbiyaviy ishlarni to‘liq amalga oshirish ko‘pincha mumkin bo‘lmaydi. Ushbu jarayonni samaraliroq qilish uchun sinf rahbarlarining majburiyatlarini kamaytirish kerak.

Muammolar moliyalashtirish yetishmasligi bilan ham bog‘liq. Bu degani, nogironligi, ruhiy yoki jismoniy nuqsonlari, nutq muammolari bo‘lsa ham, har qanday bola umumta‘lim muassasalarida o‘qishi mumkin. Maktabda fan o‘qituvchilaridan tashqari psixologlar, jumladan korreksion psixologlar, logopedlar va boshqa mutaxassislar ishlashi kerak. Ammo ularni ishga olish har bir maktab uchun moliyaviy yetishmovchilik sababli oson emas.

Zamonaviy pedagogika bolalarni tarbiyalashda muhim rol o‘ynaydi. Mustaqil shaxslarni to‘g‘ri qadriyatlar va hayotiy yo‘nalishlar bilan tarbiyalashga imkon beruvchi yangi tizimlar va tamoyillarga o‘tish muhimdir.

Adabiyotlar:

1. Abduraxmonova R.X. «Pedagogika asoslari». – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
2. Yo‘ldoshev Q.X. «Tarbiyaning nazariy va amaliy asoslari.» – Toshkent: Fan, 2019.
3. Hasanboeva M.H. «Pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar.» – Toshkent: TDPU, 2021.
4. G‘ofurov N.M., Rasulova N.K. «Zamonaviy ta‘lim jarayonida o‘quvchi shaxsini shakllantirish.» – Samarqand, 2022.